

Manuscrito do discurso de Xosé Luís Méndez Ferrín lido nas *III Lecturas poéticas en Fonseca*
Manuscript of Xosé Luís Méndez Ferrín's speech read at the III Lecturas poéticas en Fonseca

María do Cebreiro Rábade Villar
(Universidade de Santiago de Compostela / m.rabade@usc.es)

Data de recepción: 07/08/2024 – Data de aceptación: 17/10/2024

Grazas ao agasallo persoal de Xosé Luís Méndez Ferrín, presentamos o texto manuscrito do seu discurso lido na Biblioteca América da Universidade de Santiago de Compostela, o 19 de abril de 2018, co gallo das «III Lecturas poéticas en Fonseca. Homenaxe a Xosé Luís Méndez Ferrín». Daquela eu pedíralle a Méndez Ferrín, como Vicedecana de Extensión Cultural da Facultade de Filoloxía, unha caste de «carta aos poetas mozos» que, entre outras cousas se traduciu, como se verá, nunha vibrante reflexión sobre a súa propia iniciación á escrita.

Este discurso, con algunhas variantes, foi transcrito por Alba María e publicado en 2020 dentro do libro *De pedra e azulexo*, volume editado polo Servizo de Publicacións da USC e que recolle as obras premiadas dos primeiros cinco anos do Concurso Literario Mazarelos.

Amigas e amigos, beizón pola v. presenza ①
~~Señora Vicedecana e miña amiga~~ ~~Rábade Villar~~
 Beizón a María do Cebreiro, señora Vicedecana,
 por este acto que para min ~~foi~~ resultou gratísimo
 Beizón a Chus Pato, Fdo. Rei, Jorge Rodríguez Durán
 * Xavier Cordal, X.M. Salgado, Arancha
 Nogreira
 Como eu son dos que seguen a Julius Petersen,
 entretebrado de Óscar Lopes, vexame as veces coma
 unha fantasma do século XX ao declararme crente
 no método xeracional ~~que~~ e na historia da
 literatura. Disimulémmp, pois, esta ^{pulsión} ~~tendencia~~ que
 non ^{devo} ~~poso~~ reprimila se fago memoria de vida.
 Primeiro, na adolescencia, sentín un respecto re-
 lixioso pola poesía, tanto que non lle escribía ^{ver-}
 sos ós raparigas coma moitos compañeiros de
 bacharelato. Cursaba aínda este cando lín os chu-
 sicos universais, ~~en~~ en castelán e me introducín
 na biblioteca portuguesa, ben nutrida, ~~de algúns~~ da
 miña casa familiar. Tamén ~~en~~ ~~en~~ entrei cedo
 en ~~Rosalia~~ ~~Rosa~~ Curros, Rosalia e Pondal, por
 orde de difcultade. Un día no que o solpor
 incendiaba desde Ous os choupos da ~~de~~ Alameda
 de Pontevedra, xusto a contón, na Biblioteca Pro-
 vincial, fun dar con E.I.G. de Conceiro Freijomil,
 Alí o autor falaba rítmicamente de Otero Pedrayo,
 de Cuqueiro e de Manuel Antonio ^{tamén} ~~en~~ do ridículo
 que era o ultraísmo. De xeito indirecto, e desde

~~A~~ a negación, eu de 15 ou 16 anos percibín (2)
 que a literatura galega podía (e debía) ~~ser~~ es-
 tar ~~en~~ inserida na literatura universal ~~e na~~
~~na~~ tanto como na tradición ^{literaria galega} ~~propia~~
 estudo da Escola ~~de~~ medieval de Alvarez
 Blazquez e Del Riego confirmáronme na idea,
 aínda que ~~non~~ me atrevía a ~~ser~~ ser poeta.
 Os citados ~~Utrero~~, Conqueiro, M. Antonio púxéronse-
 me diante da vista ~~e~~ e determinaron a mi-
 ña preferencia poética galega, ~~sempre~~ ^{sempre} axiña
 robustecida cos ~~poemas~~ ^{textos} soltos, que ~~non~~ ^{me} tan pas-
 cinando moi dosificados, de Luís Pimentel.

Na na universidade, ~~o~~ ^o notéime externo ao
 clima creado arredor dos primitivos ~~e~~ cadernos
Grise e as preferencias dictaminadas hexeno-
 nicamente ~~por~~ ^{por} prestixios como García-Sabell, R. Piñi-
 ro ou Prof. Carballo. Eles ~~era~~ ^{era} de Rilke
 e de ~~Heidegger~~ poeta e de Heidegger ~~en~~ ^{filósofo}
~~era~~ ^{era} coa mesma fermosa coa que Ponsal
 (e, ^{en} outro modo, ~~o~~ ^o mesmo) era dos suecos e
 dos celts. ~~Desiguida~~ ^{Desiguida} notéime que ~~o~~ ^o en
^{de feito} ~~realidade~~, ~~era~~ ^{era} humildemente, de Sartre. A
 guerra de Alxeria saca ^{ba} a luz ~~da~~ ^{da} realidade, e
 contra a Europa capitalista que se conformaba,
 a realidade do irracionalismo revolucionario real-
 mente ^{e independencia} ~~posíbel~~ ^{posíbel} con esforzo e validez. Había
 (Tamén para Galicia)

Houbo ~~na~~ ^{na} poesia galega da miña xeración culto a (3)
 Pilgria e o Significado Metafísico da Saudade
 así como o ~~ensaio~~ ^{poético} de Heidegger ~~construí~~ ^{es-}
 deu ~~conta~~ ^{dictando} toda unha corrente ~~literaria~~ ^{literaria}
~~galega~~ ^{En realidade, unha patoloxía}. Neste clima, eu non me decidía a
~~presentarme~~ ^{posturarme} como poeta. Un día ^{quis} ~~quis~~ ^{presender} as
 Minervais uns poemas moi inspirados ~~nos~~ ^{nos} "Cantos
 Xefes da Casa de Xixón" e no "Tronía de la de-
 nota de las naciones", ^{de unipolar} e isto ^{produciu} ~~foi~~ ^{no} ambiente
 literario efectos hilariantes. Eu era ~~en~~ ^{nembargados} ~~nos~~
 segunda parte dos 50, ~~en~~ ^{en} aceptado como contis-
 ta, pero ~~invisível~~ ^{non se esperaba de min obra poética.} ~~como poeta~~.

Os neotraduccionismo e o amado cordallis-
 mo estaban mortos de morte morrida. ~~Pero~~
 E ~~pelaban~~ ^{por} ~~saír~~ ^{saír} ~~Pixina~~ ^{Pixina} ~~esmorecía~~ ^o neo-
 saudosismo ~~piñetana~~ ^{piñetana} e a ~~preura~~ ^{preura} ~~dun~~ ^{dun} existencia.
 lismo da soledade ontolóxica, ^(convención) para dar paso
 a outro existencialismo ~~moito~~ ^{para} ~~implicado~~
 na vivencia da Patria ^{Popular} ~~Real~~, e da subalterni-
 dade social, ~~co cal volveron~~ ^{co cal volveron} ~~Pondal~~ e da nega-
 ción da infancia política, co cal volveron Pondal
 e Corcos, con Rosa. Todos de gauche e con
 libros, ^{sobras biográficas} ~~fragmentos~~, poemas, fragmentos de poe-
 ma, ~~subitamente~~ ^{subitamente} recoñecibles e aparentemente
 redactados para nosoutros na lingua que gra-
 matizaba ^{con} ~~o~~ método independentista Ma-
 nuel Antón. De Portugal non chegaron axudas,
 (non levámban axudando case mil anos)

pro si que pon iluminadores nosos os franceses Paul Eluard e Aragon, co que a politica de emancipación entraba no poema e facían de forma diversa ~~a como a~~ ao estilo español da chamada poesía social. Con todo: Lorca, Dámaso, Alexandre parecíanos lonxanos, respectados ~~familiares~~^{elección} e amigosais predecesores. Moita ~~foe~~, en ~~forma de~~^{formulada por} Eliot e en ~~forma de~~^{europeas} Pound tivemos que aprender por non falarmos en letras medievais. E chegados ~~a este punto~~^{aquí}, ~~ao da literatura medieval~~^{este texto chama agora a miña atención e existíndome un poema}. "Algun diz ~~Eu...~~"^{Eu}, digo eu modificando a ~~Escritura~~^{de} Oscar Lopes. Eu decidínme a escribir poesía e a ~~dela a~~^{operarla} aos ~~santos~~^{santos} costumes. ~~Finalemente~~^{Como se} polo por en min e digo que teño percorrido épocas e culturas, na medida das miñas habilidades lingüísticas, en procura de experiencias vivificadoras que ~~eu~~ roubo e incorporo ~~na~~^á miña obra. ~~Na miña arte de~~^{son} Os poetas galegos, ~~en donde logo~~^{son} ~~mostramos~~^{mostramos} experiencia na "arte de portar", diríamos pedíndolle emprestadas as verbas a Francisco Manuel de Melo. Como ^{so} son escritor galego, gozo de invisibilidade planetaria e ~~po~~ entro nas casas alieas

onde viven autores que min ouiron falar 5
 de min, min de nós, min de Galicia min da
 nosa literatura, e polo deles o que quero, e
 traído a miña, a nosa casa común. ~~Os~~ ^{Os} Autores
 linguas e literaturas hexemónicas no mun-
 do non poden facer o mesmo connosco comi-
 go, connosco. É así como funciona e e-
 por ~~i~~ Esta unha das causas de eu me sen-
 tir moi feliz rodeado de unha nobili-
 sima congregación de compoñentes e compa-
 ñeiros de xeración ^{que fixeron o mesmo} literaria ^{son} que ~~levaron~~
~~vivos) ~~avanzados~~~~ responsabéis ~~do estado de~~
~~espírito~~ ~~eu~~ Galicia dun estado de espírito
 no que a grande poesía ^{se} ~~avanzada~~ soe ~~ser~~
 do sangue e ~~valor~~ ~~valente~~ das cocholes flamejantes,
 da Guerra de España para brillar con luces
 e matices diferentes ~~se~~ e únicos no mundo.
^{Sin embargo, e xa levamos 6 ev.)}
~~Atalia~~ (Orguloso, pois, de ~~formar parte~~ ^{ser sobrevivente/}
 xeración literaria e política que ^{tivo} ~~foi~~ entre as
 súas marcas de orixe dúas ben relevantes: ~~tudo~~
~~o~~ ^{nos} nacemos ~~xisto~~ cen anos máis tarde ^{de} ~~do~~ Ro-
 salía, ~~for~~, Pondal e Manuel Murguía, e ~~nos~~
 nos días da Guerra Civil Española. Xa mitan
 que non deu saída do nós.
 Mois lus grazas pola vosa presenza
 e atención. E ~~por~~ ~~toda~~ Un saúdo ~~desde~~ ~~a~~ ~~derradeira~~
~~va~~ ~~volta~~ ~~do~~ ~~camión~~ ^{"dito por usar os verbos de Baroja.}
 "desda derradeira volta do meu camiño", por Pío Baroja.

, "verea, verea ^{torta} ~~longa~~" , ^{contaminatio de} Per Pío Baroja e (6)
Ramón Carbajillas.